

سیری در معارف اسلامی

(۱۵)

عدل و ظلم

www.ketab.ir

متن سخنرانی‌های

استاد حسین انصاریان

دهه اول محرم ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ - حسینیه هدایت تهران

جمادی الاول ۱۴۲۲ - مدرسه علوی شیراز

سرشناسه	: انصاریان، حسین، ۱۳۳۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: عدل و ظلم : متن سخنرانی‌های دهه اول محرم ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲
مشخصات نشر	: قم: دارالعرفان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۸ ص.
فروست	: سیری در معارف اسلامی: ۱۵.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۲۷-۲۴-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۴۲ - ۲۴۸.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: انصاریان، حسین، ۱۳۳۳ -- وعظ
موضوع	: عدالت
موضوع	: عدالت -- احادیث
موضوع	: ظلم -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
رده ی ک گره	: ۱۳۹۴ الف۴۸۳/۱۰/۲۴۸۲/۱۰/۱۰۸/۳۹۷
رده بندی دیوبندی	: ۰۸/۳۹۷
سما	: کتابشناسی ملی : ۲۹۷۸۸۸۹

سیری در معارف اسلامی (۱۵)

عدل و ظلم

- مؤلف: استاد حسین انصاریان
- پژوهش: سیدعلی بطحایی
- ویرایش: قدرت‌الله فرقانی
- ناظر پژوهش: احمد معصومی جویباری
- صفحه‌آرا: سید محمد موسوی معلم
- حروف‌نگار و نمونه‌خوان: مسعود گایینی
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: اسرا
- نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۴
- تعداد: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

- سخن ناشر ۱۵
- پیش‌گفتار مؤلف ۱۷
۱. ضرورت التزام به عدل در رفتارهای اجتماعی ۱۹
- فرمان به عدل و نهی از ظلم در قرآن کریم ۱۹
- جذابیت تعالیم اسلام ۲۰
- برتری دعوت عملی از دعوت زبانی ۲۲
- تأثیرپذیری جوانان مصری از تعالیم عملی سیدجمال ۲۳
- توصیه اسلام به عبادات جامع ۲۴
- حسن همجواری در سایه رفتار عادلانه ۲۴
- ارزش کلام الهی ۲۷
- کلام خدا تجلی پروردگار عالم ۲۸
- تفسیر آیه عدل ۲۹
- امر مولوی در آیه عدل ۳۰
۲. رعایت عدالت در امور فردی و اجتماعی ۳۵
- تعریف واجب ۳۵

- ۳۵.....انسان موجودی مختار.....
- ۳۷.....حقیقت انفاق دل‌کندن از تعلقات.....
- ۳۸.....علل عذاب اهل دوزخ.....
- ۳۹.....وجوب رعایت عدالت در زندگی.....
- ۴۰.....رعایت عدالت در سیره امیرمؤمنان (ع).....
- ۴۱.....رعایت اعتدال در عبادات.....
- ۴۲.....**۳. سه مورد برپایی عدالت.....**
- ۴۳.....جزای بروردگان دنیا و آخرت.....
- ۴۴.....استمرار و جب‌الامر آیه عدل.....
- ۴۴.....نهی از گناهان سه‌گانه.....
- ۴۵.....تعریف عدالت.....
- ۴۷.....عدالت در جهان هستی.....
- ۴۷.....عدالت در خلقت انسان.....
- ۴۹.....قیام به عدل در امور فردی و اجتماعی.....
- ۴۹.....شهادت به حق.....
- ۵۳.....**۴. ضرورت رعایت عدالت در شهادت، گفتار و حکم.....**
- ۵۴.....شهادت عادلانه.....
- ۵۵.....مسائل سه‌گانه اقامه شهادت.....
- ۵۶.....سختی جان دادن سه‌گروه.....
- ۵۷.....ضرورت رعایت عدالت با دشمنان.....
- ۵۹.....ضرورت رعایت عدالت در گفتار و حکم.....
- ۶۱.....**۵. مقایسه اهل عدل و ظلم در قرآن مجید.....**
- ۶۱.....ناتوانی ظالمان از کسب معرفت.....

۶۴	نمونه‌هایی از ظلم
۶۴	رعایت عدالت در سیره امام خمینی <small>علیه السلام</small>
۶۵	صفات عادل از منظر امام صادق <small>علیه السلام</small>
۶۷	صفات عادل از منظر رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>
۶۹	۶. اوصاف عدالت‌پیشگان
۷۰	تاریکی در آخرت، نتیجه ظلم در دنیا
۷۰	گسترده‌گی مفهومی عدالت
۷۲	ضرورت عدالت در دنیا
۷۳	لزوم تعادل در عدالت‌پسندی
۷۴	عدالت‌ورزی در رفتار با مردم
۷۶	تطابق ظاهر و باطن از نشانه‌های عدالت
۷۷	کنترل هوای نفس، اولین قدم عدالت
۷۹	۷. پرهیز از ظلم
۷۹	عدل و ظلم در لغت
۸۰	ظلم در آیات قرآن کریم
۸۲	سوءظن از مصادیق ظلم
۸۴	ظلم در روایات
۸۷	۸. حیات طیبه در گرو عدالت
۸۷	فرجام نیک در سایه زندگی عادلانه
۸۹	ادای حقوق الهی و نایل شدن به حیات طیبه
۹۱	اوج بندگی
۹۲	حیات طیبه اصحاب سیدالشهدا <small>علیهم السلام</small>
۹۳	حیات طیبه در سفارشات امیرالمؤمنین علی <small>علیه السلام</small>

- ۹۵ ۹. ضرورت اجرای عدالت
- ۹۶ حق‌گویی در اجرای عدالت
- ۹۷ آسیب دیدن بستگان در سایه قیام به عدالت
- ۹۸ اجرای عدالت در سیره پیامبر اکرم و امیرمؤمنان علیهما السلام
- ۱۰۰ سفارش به اجرای عدالت در قرآن
- ۱۰۱ معرفت بودن عدالت
- ۱۰۲ پیش‌نهاد عادل
- ۱۰۳ حکایت چوپان عادل
- ۱۰۵ ۱۰. لزوم رعایت احسان در زندگی فردی و اجتماعی
- ۱۰۵ معنای لغوی احسان
- ۱۰۶ معنای اصطلاحی احسان
- ۱۰۶ خوش اخلاقی، مصداق احسان
- ۱۰۷ روش احسان به فقرا
- ۱۰۸ نزول نعمت‌ها در سایه احسان
- ۱۰۹ گنج سعادت در سایه عمل به واجبات
- ۱۱۱ احسان، برترین پاسخ به بدی‌ها
- ۱۱۳ مقام منبع احسان
- ۱۱۳ احسان حقیقتی بالاتر از عدالت
- ۱۱۵ دستور اسلام به برقراری عادات و رسومات صحیح
- ۱۱۶ رعایت عدالت در زندگی معصومان علیهم‌السلام
- ۱۱۶ اقسام احسان
- ۱۱۹ ۱۱. ضرورت رسیدگی به اقوام و خویشان (ایفاء ذی القربی)
- ۱۱۹ اهمیت حفظ آبرو در رسیدگی به اقوام

- یوسف علیه السلام و دستگیری از برادران ۱۲۱
- آثار احسان و دستگیری از حیوانات ۱۲۲
۱۲. عدل و ارزش ذاتی خوبی‌ها ۱۲۵
- ارزش ذاتی عدل و احسان ۱۲۵
- عشق خداوند به ارزش‌ها و نفرت او از پستی‌ها ۱۲۶
- ضرورت حفظ ارزش انسان‌ها در احسان ۱۲۷
- نقش صفات حسنه در آزادی اسیر جنگی ۱۲۸
۱. غیرت شدید بر ناموس ۱۲۹
۲. راستگویی ۱۳۰
۳. سخاوت ۱۳۰
۴. شجاعت ۱۳۰
۵. خوش اخلاقی ۱۳۰
- عدم تأثیرپذیری از فرهنگ بیگانه ۱۳۱
- برکات حضور ابوذر در منطقه تبعیدی ۱۳۱
۱۳. عدالت و تقابل خوبی‌ها و بدی‌ها ۱۳۵
- لزوم مراعات اوامر و نواهی الهی ۱۳۵
- ابن ملجم در محضر امام علی علیه السلام ۱۳۷
- بدی‌ها از بین برنده خوبی‌ها ۱۳۸
- پروردگار، بهترین واعظ ۱۳۹
۱۴. عدالت و احسان در سایه ایمان ۱۴۱
- ارزش انسان با ایمان ۱۴۱
- ایمان عبدالله بن عقیف ۱۴۲
- عظمت اذان در اسلام ۱۴۳
- ابتلاء مؤمن به فقر ۱۴۴

- ۱۴۵..... تأمین خیرات دنیوی و اخروی مؤمن توسط خداوند
- ۱۴۷..... ۱۵. تخلق به مکارم اخلاق در سایه عدالت
- ۱۴۷..... تخلق به اخلاق الهی
- ۱۴۹..... نمونه‌هایی از تخلق به اخلاق الهی
- ۱۵۴..... انسان‌های کامل، جلوه‌گاه اخلاق و آداب خدا
- ۱۵۵..... تکمیل مکارم اخلاق
- ۱۵۵..... سانسگاری در برابر مکارم اخلاقی
- ۱۵۶..... مکرّم اخلاق انبیاء
- ۱۵۷..... عدم ظلم خدا
- ۱۵۸..... چیستی حسنه باعدی
- ۱۶۱..... ۱۶. نهی از ظلم فحشا و منکر و بغی
- ۱۶۲..... مراد از فحشا و منکر
- ۱۶۳..... سوء خلق، از مصادیق منکرات
- ۱۶۳..... نهی از بغی و ظلم
- ۱۶۴..... حدود و مرزبندی‌ها در قرآن و روایات
- ۱۶۴..... ۱. فتنه بودن برخی از زنان و فرزندان
- ۱۶۵..... مرزبندی اول: عفو و گذشت
- ۱۶۶..... مرزبندی دوم: چشم‌پوشی از برخورد ناشایست
- ۱۶۷..... مرزبندی سوم: آمرزش و بخشش
- ۱۶۷..... ۲. فتنه بودن اموال و اولاد
- ۱۶۸..... حدود و مرزبندی‌ها در کلام رسول خدا
- ۱۶۹..... حدود و مرزبندی‌ها در کلام امام صادق
- ۱۷۰..... حدود و مرزبندی‌ها در کلام بزرگان

۱۷. هشدارهای الهی درباره ظلم ۱۷۳
- هشدار الهی به حضرت آدم و حوا علیهم السلام ۱۷۳
- آثار و خطرات چهارگانه تناول از شجره ممنوعه ۱۷۴
- خطر یکم: هیوط ۱۷۴
- خطر دوم: شقاوت ۱۷۵
- خطر سوم: دشمنی بین انسان‌ها ۱۷۵
- خطر چهارم: ظهور عیب‌ها و بدی‌ها ۱۷۶
- دوری ظالمان از منصب امامت ۱۷۶
- تنفر پروردگار از ظالمان ۱۷۷
- برخورد امیرمؤمنان علیه السلام با ظلم ۱۷۸
۱۸. اجتناب از ظلم و ظالم ۱۸۱
- خطرات معاشرت با ظالمان ۱۸۱
- حشر انسان با محبوب خود در قیامت ۱۸۲
- مرزبندی‌های معاشرت ۱۸۴
- تأثیر معاشرت بر حالات معنوی آقا سیدجمال ۱۸۵
- صفات همشین خوب در کلام امیرمؤمنان علیه السلام ۱۸۷
- داستان رفاقت صفوان بن یحیی ۱۸۷
۱۹. جدایی از پیامبر و ائمه معصومین علیهم السلام، از مصادیق ظلم ۱۸۹
- عظمت پیامبر صلی الله علیه و آله در اخلاق و رفتار ۱۹۰
- پیامبر صلی الله علیه و آله برترین اسوه ۱۹۰
- پیامبر صلی الله علیه و آله جلوه عزت و حکمت خدا ۱۹۲
- بالاترین ظلم ۱۹۳
- عمل به قرآن در سفارشات امیرمؤمنان علی علیه السلام ۱۹۴
- انعکاس ظلم شیعیان بر امام معصوم علیه السلام ۱۹۴

- ۱۹۵ جهنم، سرانجام ظلم در حق پیامبر ﷺ
- ۱۹۵ ترک توبه از مصادیق ظلم
- ۱۹۷ ۲۰. ضرورت توبه از ظلم و بازگشت به سوی پروردگار
- ۱۹۸ مواضع سه‌گانه پروردگار در برابر ظالم
- ۱۹۹ حاکمیت دین در جامعه
- ۲۰۰ محو همیت ظالم از فیض خاص پروردگار
- ۲۰۱ وزی عالمان از رستگاری
- ۲۰۱ عظمت گناه عمارت
- ۲۰۲ قبولی توبه سنانی
- ۲۰۲ توبه راه بازگشت همه‌ها
- ۲۰۴ مسلمان شدن یهودی و شهادت زکاب پیامبر ﷺ
- ۲۰۵ ۲۱. ضرورت توبه از ظلم و بازگشت به سوی پروردگار
- ۲۰۵ گناه، بیماری روحی
- ۲۰۶ زیانکارترین افراد
- ۲۰۶ اشک چشم، بهترین داروی گناهان
- ۲۰۸ تدارک گناهان با انجام خوبی‌ها
- ۲۰۹ نماز، چشمه پاکی‌ها
- ۲۱۰ خاطره‌ای آموزنده از استاد
- ۲۱۲ آتش، ماهیت حقیقی گناهان
- ۲۱۲ توبه حزن بیزید ریاحی
- ۲۱۵ فهرست‌ها
- ۲۱۷ فهرست آیات
- ۲۲۵ فهرست روایات

۲۲۹	فهرست انبیا، معصومین و اشخاص
۲۳۳	فهرست اماکن
۲۳۵	فهرست ادیان، مذاهب، قبایل و فرق
۲۳۷	فهرست کتاب‌ها
۲۴۱	فهرست اشعار
۲۴۳	کتابنامه

www.ketab.ir

سخن ناشر

در جهان پرتلاطم امروز، بیست پرشور الهی و کلام روح‌بخش معصومین و زمزم لایزال معارف شیعه، مرهم جان‌هاست. گشته سیراب‌کننده تشنگان هدایت و رهایی‌بخش جویندگان از ظلمت‌های نفس است. عالمان دینی، عارفان حقیقی، غواصان این اقیانوس بیکران معرفت‌اند که گوهرهای ناب علوم قرآن را به اهل بیت علیهم السلام را به دست آورده و به مشتاقان حقیقت عرضه می‌نمایند.

در این میان، کرسی منبر و خطابه، رسانه دیرپا و دانا است که از دیرباز زمینه ارتباط و انتقال معارف دینی و مکارم اخلاقی را در میان عالمان و علمان فراهم کرده است و عالمان آگاه و هادیان دلسوز، که عمر خویش را صرف تتبع و تحقیق در آثار علمی شیعه نموده‌اند، عبادالله را به مصداق کریمه «أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْخَسَنَةِ» با کلام نغز و لطیف خود به راه سعادت دعوت کرده‌اند.

مجموعه حاضر، که با عنوان «سیری در معارف اسلامی» در مجلدات مختلف و موضوعات متنوع در اختیار خوانندگان محترم قرار می‌گیرد، مجموعه مباحث عالمانه و ارزشمند حضرت آیه الله حاج شیخ حسین انصاریان (دام‌ظله) است که یکی از عالمان برجسته و میراث‌داران گوهر سخن در زمان خویش می‌باشد و استواری کلام و لطافت بیان نافذشان بر اهل نظر پوشیده نیست.

این گنجینه ارزشمند، حاصل نیم قرن مجاهدت‌های علمی و تبلیغی حضرت استاد جهت نشر و ترویج فرهنگ غنی شیعه بر کرسی بحث و نظر می‌باشد که به منظور پربارتر ساختن

محتوای تبلیغ دینی در جامعه و استفاده بیشتر طلاب محترم علوم دینی، به زیور طبع آراسته می‌شود.

در این مجموعه گرانقدر، تلاش شده است با تکیه بر ویرایشی روشمند و دقیق، ساختار هنرمندانه مباحث و سبک استاد در ارائه سخن از بین نرود، تا ضمن نشر فرهنگ انسان‌ساز آل‌الله علیهم‌السلام شیوه منحصر به فرد معظم‌له در تبیین معارف دینی نیز حفظ شده و به مشتاقان ارائه گردد.

مجاری که اکنون تقدیم خوانندگان گرامی می‌شود پانزدهمین اثر از این مجموعه سترگ و برداشته بیست و یک گفتار در باب «عدل و ظلم» می‌باشد که مربوط به سخنرانی‌های حضرت استاد در ماه محرم ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ در حسینیه هدایت تهران و جمادی‌الاول ۱۴۲۲ در مدرسه نوری شیراز است.

این مکتوب علاوه بر داشتن متن سخنرانی - که لاجرم سبک و سیاق متن را نیز گفتاری می‌سازد - از فواید بسیار خالی نیست:

- عنوان‌بندی مناسب و تفکیک مطالب و موضوعات.
- استخراج مصادر آیات و روایات و ارائه مطالب متنوع دیگر در پی نوشت.
- ذکر نام مستقل برای هر بحث (در انتخاب نام هر مجلد و نیز هر گفتار، غلبه موضوع مدنظر بوده است، نه انطباق کامل موضوع و محتوا).
- مجموعه متنوع فهرست‌ها و ...

در پایان از همه عزیزانی که در به ثمر رسیدن این اثر زیست‌افزایان را متقبل شده‌اند، به ویژه جناب حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعلی بطحایی معاون پژوهشی و جناب حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالزهرا عبداللهی‌پور و نیز ویراستار محترم این اثر جناب آقای قدرت‌الله فرقانی و ناظر گرانقدر تحقیق حجت‌الاسلام و المسلمین احمد معصومی جویباری کمال تشکر را داریم و امیدواریم این اثر مورد رضایت حضرت حق و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام و مقبول نظر مبلغان دینی قرار گیرد.

پیش‌گفتار مؤلف

«الْمُعْتَبِرُ بِالسَّلَاةِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَ عَلَى آلِهِ آلِ اللَّهِ»

پایه‌گذار منبر و جلسات سخنرانی برای رشد و هدایت جامعه، وجود مبارک پیامبر اسلام ﷺ بود. ارزش تبلیغ دین از طریق منبر و جلسات تا جایی بود که رسول اکرم ﷺ تا روز پایان عمرشان با کمال اخلاص، به بیان مصلحت‌ها و برداشتن در این راه زحمات سنگینی را متحمل شدند. پس از پیامبر، وجود مقدس امیرالمؤمنان (ع) ادا‌ی این تکلیف الهی را به عهده گرفتند که بخشی از سخنرانی‌های آن حضرت در کتاب بی‌نظیر «نهج البلاغه» موجود است.

امامان معصومین (ع)، به‌ویژه حضرت امام باقر (ع) و حضرت امام صادق (ع) نیز تا جایی که فرصت در اختیارشان قرار گرفت و مزاحمتی از جانب حکمرانان بی‌امیه و بنی‌عباس برایشان پیش نیامد، این مهم را به‌صورت بیان معارف الهی و رشته‌های مختلف علوم به صورتی که حجت تا قیامت بر همگان تمام باشد را به عهده گرفتند و دیگران را - که مورد اعتمادشان در علم و عمل بودند - به این مسأله تشویق کردند.

عالمان مخلص و با عمل شیعه برای حفظ دین خدا و تبلیغ معارف الهیه بر اساس قرآن و فرهنگ اهل بیت (ع)، قرن به قرن تا به امروز که سال ۱۳۹۴ هجری شمسی است، این جایگاه عظیم را حفظ کردند؛ شخصیت‌هایی چون شیخ مفید، شیخ صدوق، شیخ طوسی، علامه محمدباقر مجلسی، شیخ جعفر شوشتری و در قرن معاصر بزرگانی چون آیه الله

العظمی بروجردی، آیه الله سیدعلی نجف آبادی، آیه الله حاج میرزا علی شیرازی، آیه الله حاج میرزا علی هسته‌ای، آیه الله حاج میرزا علی فلسفی تنکابنی و... با داشتن مقام مرجعیت و مقام علمی بسیار بالا، در ماه رمضان، محرم و صفر به منبر می‌رفتند و از این طریق دین خود را به قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام ادا می‌کردند.

این جانب حسین انصاریان که سالیانی از عمرم را در شهر مقدس قم، این آشیانه اهل بیت علیهم‌السلام، نزد بزرگانی از مراجع و اساتید مشغول تحصیل بوده‌ام، بر اساس وظیفه‌ای که اساس می‌کردم رو به جانب تبلیغ و تألیف آوردم و در این راه، فقط توفیق حق رفیق راهم بود. در زمینه تبلیغ، بیش از دوازده هزار سخنرانی در نزدیک به هفتصد موضوع مختلف بر پایه قرآن و روایات اهل بیت علیهم‌السلام و تاریخ صحیح و نکاتی از حیات پاکان و اولیای الهی پرداخته‌ام و امیدوارم تا لحظات پایانی عمر هم چنان توفیق ادای این وظیفه را از جانب حق داشته باشم. مؤسسه فرهنگی دارالحدیث، که در شهر قم در جهت نشر معارف قرآنی و فرهنگ اهل بیت علیهم‌السلام فعالیت‌های مهمی را در سطح جهانی انجام می‌دهد، بنا گذاشت متن این سخنرانی‌ها را به صورت مکتوب درآورد تا در اختیار طلاب حوزه‌ها و دانشجویان و مردم علاقه‌مند قرار گیرد و این مجموعه - که از حدود دویست جلد خواهد شد - در آینده منبعی برای مبلغان شیعه باشد. من پس از سپاس از حضرت حق، لازم می‌دانم به خاطر تحقق این مهم از دو فرزندم و جناب حجت‌الاسلام المستدین حاج شیخ محمد جواد صابریان و کلیه عزیزانی که در به ثمر رسیدن این اثر متحمل رحمتی شاه‌اند، تشکر کنم و از خوانندگان، به خصوص مبلغان گرامی، درخواست دعا نمایم.

فقیر: حسین انصاریان

